

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2 Vtrum aliquod peccatum ueniale, & mortale distinguantur genere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](#)

df in peccatis , mortale opponit
ei, quod est ueniale. Cum n. pec-
catum sit quæda infirmitas ani-
mæ, vt supra habitum est, * pec-
catum aliquod mortale dñ ad si-
militudinem morbi, qui dñ mor-
talis, ex eo, q̄ inducit defectum
irreparabile per destitutionem ali-
cuius principij, vt dictum est. *
Principium autem spiritualis vita,
qua est f m virtutē, est ordo ad
vltimum finem, vt sup. dictum
est, † qui quidē si destitutione
fuerit, reparari nō pōt p aliquid prin-
cipium intrinsecum, sed solum B
per virtutem diuinam, vt supra
dictum est, * quia inordinatio-
nes eorum, qua sunt ad finē, re-
parantur ex fine, sicut error, qui
accidit circa conclusiones per ve-
ritatem principiorum. Defectus
ergo ordinis vltimi finis nō pōt
per aliquid aliud reparari, quod
sit principalius, sicut nec error,
qui est circa principia: & ideo hu-
iulmodi peccata dicuntur mortali-
ta quasi irreparabilia. Peccata au-
tē, quā habent inordinationem
circa ea, qua sunt ad finem, con-
seruato ordine ad vltimū finē,
reparabilia sunt, & hæc dicuntur
venialia. Tunc enim peccatum ueni-
niam habet, qñ reatus pena tolli-
tur, qui cefsat cessante peccato,
vt dictum est. * Secundum hoc
ergo mortale, & ueniale oppo-
nuntur, sicut reparabile, irrepa-
rable, & hoc dico per principiū
interius, non aut per cōparatio-
nem ad virtutem diuinam, qua
oē morbum, & corporalem,
& spiritualem potest reparare, &
pp hoc veniale peccatum cōue-
nienter diuiditur cōtra mortale. D

AD PRIMVM ergo dicendum,
q̄ diuisio peccati in veniale &
mortale, nō est diuisio generis in
species, qua æqualiter participat
rōnem generis, sed analogi in ea
de quibus prædicatur secundum
prīus & posterius: & ideo perfe-
cta ratio peccati, quam Aug. * po-
nit, cōuenit peccato mortali. Pec-
catum autem ueniale dicitur pec-
catum secundum rationem imp-
fectam, & in ordine ad peccatum
mortale, sicut accidēs dicitur ens
in ordine ad substantiā, secundū
imperfectam rationem entis. nō
n. est contra legem: quia ueniali-
ter peccans, non facit qđ lex pro-
hibet, nec prætermittit id, ad qđ
lex per præceptum obligat, sed fa-
cit præter legem: quia non ob-
seruat modum rationis quem
lex intendit.

AD SECUNDVM dicendum, q̄
illud præceptum Apostoli est af-
firmatiū, unde nō obligat ad

A semper : & sicut non facit contra hoc praeceptum quicunque non actu refert in gloriam Dei omne quod facit. Sufficit ergo, quod aliquis habitualiter referat se, & omnia sua in Deum ad hoc, quod non semper mortaliter peccet, cum aliquem actum non refert in gloriam Dei actualiter. Veniale autem peccatum non excludit habitualiter ordinatioē auctus humani in gloriam Dei, sed solum actualem: quia non excludit charitatem, quae habitualiter ordinatur in Deum. unde non sequitur, q̄ ille qui peccat venialiter, peccet mortaliter.

B AD TERTIVM dicendum, q̄ ille qui peccat uenialiter, inhaeret bono temporali non ut fruens, quia non constituit in eo finem, sed ut utens referens in Deum non actu, sed habitu.

AD QUARTVM dicendum, quod bonum commutabile accipitur, ut terminus contrapositus incommutabili bono, nisi quando constituitur in eo finis. Quod enim est ad finem, non habet rationem termini.

ARTICULUS II.

Super Quæstio. 28.
Artic. secundum.

Vtrum peccatum mortale, & veniale differant genere.

C **A**D SECUNDUM sic proceditur. Videtur, quod peccatum ueniale & mortale non differant genere, scilicet, quod aliquid sit peccatum mortale ex genere, & aliquid veniale ex genere. Bonū enim & malum ex genere in actibus humanis accipitur per comparisonem ad materiam, sive ad obiectum, ut supra dictum est: * sed secundum quolibet obiectū, uel materia cōtingit peccatum mortaliter & uenialiter, quodlibet n. bonum commutabile potest homo diligere uel infra Deum, qd est peccare venialiter, vel supra Deum, quod est peccare mortali- ter. ergo peccatum ueniale & mortale non differunt genere.

T 2 Prat. sicut dictum est supra, p̄tū mortale dicitur, qd est irreparabile, p̄tū aut ueniale qd est reparabile: sed esse irreparabile conuenit peccato qd sit ex malitia, quod secundum quosdam irremissible dicitur: esse autem reparabile conuenit peccato qd sit per infirmitatem, vel ignorantiam, quod dicitur remissibile, ergo peccatum mortale & ueniale differunt, sicut peccatum quod est ex malitia commissum, uel ex infirmitate & ignorantia: sed secundū hoc non differunt peccata genere, sed causa, ut supra dictum est. * ergo peccatum ueniale & mortale non differunt genere.

T 3 Prat. Supra dictum est, qd subiti motus sunt sensualitatis, quām rationis sunt peccata uenialia: sed subiti motus inueniuntur in quolibet peccati genere. ergo non sunt aliqua p̄tū uenialia ex genere.

RESPO N. Dicendum, q[uod] peccatum ueniale a uenia dicitur. Potest igitur aliquid peccati diei ueniale uno modo quia est ueniale, & scilicet a diei ueniali.

In ser. 4. de
animab. de-
functorib. et
est ser. 41. in
Ordine 15.

In ser. 4. de
animab. de-
functorū er-
est ser. 41. in
ordine 5. 10

brof. * q̄ omne peccatum per poenitentiam situe. F
niale, & hoc dicitur ueniale ex euentu. Alio modo
dicitur ueniale, quia non haber in se unde ueniam
non consequatur, uel totaliter, uel in parte. In parte
quidem sicut haber in se aliquid diminuens culpā,
ut cum sit ex infirmitate, uel ignorantia, & hoc di-
citur ueniale ex causa. In toto autem ex eo, q̄ non
tollit ordinem ad ultimum finem, unde non me-
retur poenam aeternam, sed temporalem, & de hoc
ueniali ad praeſens intendimus. de primis enim duobus
conſtat, quod nō habent genus aliquod deter-
minatum. Sed ueniale tertio modo dictum potest
habere genus determinatum, ita q̄ aliquid peccatum
dicatur ueniale ex genere, & aliquod mortale ex ge-
nere, secundum quod genus, uel species actus de-
terminatur ex obiecto. Cum enim uoluntas fertur
in aliquid, quod secundum se repugnat charitati,
per quam homo ordinatur in ultimum finem, illud
peccatum ex suo obiecto habet q̄ sit mortale. unde
est mortale ex genere, siue sit contra dilectionē Dei,
sicut blasphemia, periurii, & huiusmodi, siue con-
tra dilectionem proximi, sicut homicidium, adul-
teriū, & similia, unde huiusmodi sunt peccata mor-
alia ex suo genere. Quandoq; verò voluntas pec-
cantis fertur in id, quod in se continet quandā in-
ordinationem, non tamen contrariatur dilectioni
Dei, & proximi, sicut verbū otiosum, rīsus super-
fluu, & alia huiusmodi, & talia sunt peccata uenia-
lia ex suo genere, ut supra habitu est. Sed quia actus
morales recipiunt rationem boni, & mali non solū
ex obiecto, sed etiam ex aliqua dispositione agentis,
vt supra habitum est, * contingit quandoq; q̄
id, quod est peccatum ueniale ex genere, ratione sui
obiecti sit mortale ex parte agentis, vel quia in eo
constituit finem ultimum, vel quia ordinat ipsum
ad aliquid, quod est peccatum mortale ex genere, pu-
ta, cum aliquis ordinat verbum otiosum ad adul-
terium committendum. Similiter etiam ex parte agen-
tis contingit, quod aliquid peccatum, quod ex
suo genere est mortale, sit ueniale propter hoc, scilicet
quod actus est imperfectus, id est, non delibera-
tus ratione, qua est principium proprium mali
actus. sicut supra dictum est * de subitis motibus
infidelitatis.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod ex hoc ipso
quod aliquis eligit id, quod repugnat diuina charitati, conuincitur praefere illud charitati diuina,
& per consequens plus amare ipsum quam Deū:
& ideo aliqua peccata ex genere, qua de se repug-
nant charitati, habent quod aliquid diligatur su-
per Deum, & sunt ex genere suo mortalia.

AD SECUNDUM dicendum, quod ratio illa proce-
dit de peccato ueniali ex causa.

AD TERTIUM dicendum, quod ratio illa proce-
dit de peccato, quod est ueniale propter imperfec-
tionem actus.

*Super Quaſio. 88.
Artic. tertium.*

2.2. q. 24. art.
10. cor. &
q. 186. art. 5.
cor. & 1. dif.
27. q. 2. r. r.
cor. hm. 8. 2.
dif. 42. q. 1.
art. 3. & ver.
q. 16. art. 6.
mal. q. 7. ar.
1. ad 7. & ar.
3. c. or. & ar.
1. & 3. & ar.
6. ad 5. & q.
24. art. 2. cor.
2. ar. 1. huius
quaſti.

I N art. 3. eiusdem
q̄. recole nunc di-
ctam distinctionē,
& quatuor exis-
tibus membris, scilicet,
mortali ex gene-
re, mortal ex agen-
te, ueniali ex gene-
re, ueniali ex agen-
te, seu imperfec-
tione actus, litera-

ARTICVLVS III.

*Vtrum peccatum ueniale sit dispositio
ad mortale.*

AD TERTIUM sic proceditur.
A Videtur, quod peccatum
ueniale non sit dispositio ad
mortale. Vnum enim opposi-
tum non disponit ad aliud: sed
peccatum ueniale, & mortale
ex opposito diuiduntur, ut di-

ctum est: ergo peccatum ue-
niale non est dispositio ad mor-
tale.

¶ 2. Præt. A & disponit ad aliquid
simile in specie sibi. vñ i 2. Eth. t
dī, q̄ ex similibus actibus gene-
rantur similes dispositions, &
habitus: sed p̄tū mortale & ve-
niale differunt genere, seu specie
ut dictū est. * ergo peccatum ue-
niale non disponit ad mortale.

¶ 3. Præt. Si peccatum dicatur ve-
niale, quod disponit ad morta-
le, oportebit q̄ quæcūq; dispo-
nunt ad mortale peccatum, sicut
peccata uenialia: sed oīa bona
opera disponit ad peccatum mor-
tale. dicit em Augu.* in regula
q̄ superbia bonis operibus in-
fidatur, ut perant: ergo ēt bo-
na opera erūt peccata uenialia,
quod est inconveniens.

SED CONTRA est, quod dicit

Eccles. 18. Qui spernit minima,

paulatim defuit: sed ille, qui

peccat uenialiter, uī minima

spernere. ergo paulatim dispo-

nuit ad hoc, q̄ totaliter defuit

per peccatum mortale.

H RESON. Dicendū, q̄ disponi-
nens est quodāmodo causa: un-
de fīm duplēca modū causa, est
est duplex dispositionis modū.
Est em causa quedam mouens
directe ad effectū, sicut calidū
calefacit. Est ēt causa indirecte
mouens, remouēdo prohibēs:
sicut remouēs colūnam dī re-
m cuere lapidem superpositū,
& fīm actus peccati dupli-
citer ad aliquid disponit. Vno
quidem modo directe, & sic dis-
ponit ad actū similem fīm spe-
cie. Et hoc modo, primo, & per
se peccatum ueniale ex genere nō
disponit ad mortale ex genere,
cū different specie: sed per hunc
modum peccatum ueniale pōt
disponere per quandam conse-
quentiam ad peccatum, quod est
mortale ex parte agētis. Augmē-
tata em dispositione, vel habitu
per actus peccatorum uenialiū,
in tantū potest libido peccandi
crescere, q̄ ille qui peccat, fīm
sūt constituit in peccato uenia-
li. Nā unicuiq; habenti habitū,
inquantū hmōi, finis est opera-
tio fīm habitū: & sic multoties
peccado uenialiter disponetur
ad peccatum mortale. Alio modo
actus humanus disponit ad
aliquid remouēdo prohibēs:
& hoc modo peccatum ueniale
ex gīe pōt disponere ad morta-
le peccatum ex gīe. Qui n̄ peccat
uenialiter ex genere, p̄termittit
aliquem ordinem: & ex hoc, q̄
consuescit voluntatem suam